

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 16. ágúst 2022
Málsnúmer: 202207-0022
SS

Efni: Umsögn um matsskyldu notkun ásætuvarna í fiskeldi Arctic Sea Farm.

Vísað er í bréf frá Skipulagsstofnun, dags. 12. júlí 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um hvort notkun ásætuvarna á sjókvíar á vegum Arctic Sea Farm í Arnarfirði séu háðar mati á umhverfisáhrifum.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér tilkynningu um matsskyldu og meðfylgjandi gögn og vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri. Einungis er verið að fjalla um þann hluta starfsemi Arctic Sea Farm sem snýr að notkun ásætuvarna sem innihalda koparoxíð og hvort sú notkun og möguleg áhrif þeirra á umhverfið kalli á mat á umhverfisáhrifum. Umhverfismati fyrir sjókvíaeldi Arctic Sea Farm í Arnarfirði lauk með álit Skipulagsstofnunar árið 2018 og veitti Náttúrufræðistofnun umsögn um frummatsskýrsluna þann 15. maí 2018. Er vísað í þá umsögn varðandi álit stofnunarinnar á umhverfismati áformaðs sjókvíaeldis í heild.

Ásætuvörmin sem stefnt er að því að nota heitir Netwax E5 Greenline og er með markaðsleyfi hjá Umhverfisstofnun. Eftirlit með mögulegri uppsöfnun á kopar í botnseti er hluti af almennum vöktunaráætlunum á botnseti sem Umhverfisstofnun samþykkir og er forsenda starfsleyfis. Stefnt er að slíkri vöktun á öllum eldissvæðum og hefur sambærileg vöktun verið stunduð í öðru sjókvíaeldi á Vestfjörðum. Niðurstöður vöktunar á öðrum svæðum hafa ekki bent til þess hingað til að uppsöfnun kopars sé óæskileg en þó hefur magn við Gemlufall í Dýrafirði verið yfir umhverfismörkum II skv. reglugerð 796/1999 en undir umhverfismörkum III.

Á áætluðum sjókvíastöðum Arctic Sea Farm í Arnarfirði er ef til vill mest hætt á að kopar safnist fyrir í botnseti og lífverum í Trostansfirði þar sem straumar eru öflugri utar í Arnarfirði. Við veitingu starfsleyfis verður að vera til staðar skýrt ákvæði um að ef vöktun bendir til þess að uppsöfnun sé að eiga sér stað að þá sé notkun ásætuvarna hætt.

Náttúrufræðistofnun telur að ákvörðun um heimild á notkun ásætuvarna sem innihalda koparoxíð sé á ábyrgð leyfisveitanda. Ef fylgt sé réttum viðmiðum um mengunarhættu af völdum efnanna miðað við bestu þekkingu á efnunum og áhrifum þeirra á lífríki og tryggt sé að vöktun sé til staðar og að hún sé fullnægjandi, þá bæti ferli mats á umhverfisáhrifum litlu við. Mikilvægt sé þó að hugað sé að þætti ásætuvarna í umhverfismati framtíðarsjókvíaeldisáforma á Íslandi frekar en að lagt sé mat á það eftir á enda grundvallaratriði að heildaráhrif sjókvíaeldis á umhverfið séu þekkt.

Áætluð vöktun er hafin á áætluðum svæðum en til stendur að taka botnsýni til að meta grunnástand. Þar sem ekki eru til upplýsingar um botndýralíf á svæðunum sem um ræðir (þó nokkuð sé til um botndýralíf nálægra svæða í Arnarfirði, misnýjar upplýsingar þó) ætti að nota tækifærið og leggja eitthvað mat á fjölbreytni botndýralífs. Það er eðlilegt í ljósi allra mögulegra áhrifa af sjókvíaeldinu almennt á botndýralífið en nauðsynlegt er að vakta þau eftir að starfsemin hefst.

Vert er að minna á að í umsögn Hafrannsóknarstofnunar um matsskyldu notkunar ásætuvarna í sjókvíaeldi Arnarlax í Patreks- og Tálknafirði frá 18. nóvember 2020, koma fram góðar ábendingar sem vert er að horfa til og varða framkvæmd vöktunar á styrk kopars. Mjög mikilvægt er að vöktun sé fullnægjandi með tilliti til staðsetninga og tíðni mælinga og að lagt sé mat á langtímaáhrifin og hvort og hversu mikið af kopar sé á uppleystu 2 formi í vatnssúlunni. Vegna umfangs alls áætlaðs sjókvíaeldis í Arnarfirði eru uppsprettusvæði kopars frá ásætuvörnum allnokkur og mikilvægt að horfa á möguleg sammögnunaráhrif. Leyfisveitandi fyrir notkun ásætuvarnanna ætti að taka tillit til þessara ábendinga og til viðbótar við sértækt mat á áhrifum ásætuvarna í því sjókvíaeldi sem starfsleyfið nær til, að leggja mat á hvort möguleg sammögnunaráhrif frá notkun ásætuvarna frá öllu sjókvíaeldi innan sama vatnshlots séu til staðar og hvort ástæða sé til að hafa áhyggjur af þolmörkum vatnshlotsins og lífríki þess í heild sinni

Náttúrufræðistofnun vill benda á mikilvægi þess að sérstök áhersla sé lögð á vöktun á kopar við innstu sjókvíarstöðina í Trostansfirði. Staðsetning sjókvíaeldis almennt svo innarlega í Arnarfirði er áhættusöm með tilliti til óæskilegra umhverfisáhrifa enda þekkt að súrefnismagn í firðinum geti orðið mjög lágt að hausti. Mjög brýnt er að fylgst sé með allri mengunarhættu frá starfseminni og að skýrt sé í starfsleyfum að brugðist sé hratt við ef vísbendingar eru um uppsöfnun mengandi efna í botnseti eða óæskileg áhrif á lífríki fjarðarins

Virðingarfyllt,

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs

